

Interview met Marcel van Herpen

'Niet de opbrengsten, maar het proces staat centraal'

'Het is een politieke term,' reageert Marcel van Herpen, gevraagd naar de betekenis van opbrengstgericht werken voor het ErvaringsGericht Onderwijs. Voor hem brengt het opbrengstgericht werken een te grote focus op basisvaardigheden als rekenen en taal met zich mee.

Annika de Haan is team-leider bij Impuls en werkt als onderzoeker op het gebied van voor- en vroegschoolse educatie

Dat de prestaties van kinderen verbeteren als je hen traint op rekenen en taal, beschrijft Van Herpen op zich zelf als 'vanzelfsprekend', maar hij vervolgt: 'De ellende die daaruit voortvloeit is echter dat er een grens is aan de capaciteiten van leerlingen en er is een grens aan de beschikbare tijd. Ik zie kinderen die zelfs tijdens projecttijd nog bezig zijn met rekenen. Maar wat echt zorgelijk is, is de verenging van het curriculum naar rekenen en taal.' Volgens Van Herpen suggereert de term opbrengstgericht werken dat je iets anders uit het kind zou kunnen halen dan erin zit.

Welbevinden en betrokkenheid

Opbrengstgericht werken is binnen het ErvaringsGericht Onderwijs (EGO) altijd helder geformuleerd vanuit de variabelen welbevinden en betrokkenheid. Binnen het EGO

wordt geprobeerd voor elk kind een hoog welbevinden en grote betrokkenheid te realiseren. De ervaringsgerichte leerkracht is continu bezig om dat te optimaliseren, omdat kinderen zich onder die omstandigheden optimaal ontwikkelen. Bij de inrichting van het onderwijs staan dan ook niet de opbrengsten, maar het proces centraal. Door een optimaal proces te realiseren, met een hoog welbevinden en grote betrokkenheid, ontwikkelen kinderen zich optimaal en wordt uit elk kind gehaald 'wat erin zit'. Daarmee is de opbrengst dus ook in orde. Om het welbevinden en de betrokkenheid te kunnen stimuleren is het belangrijk dat de leerkracht zijn kinderen door en door kent; hij weet waar ze vandaan komen, hoe de taal- en rekenvaardigheden zijn, hoe de thuis-situatie is, hoe het gaat met vriendjes, et cetera.

Leerkrachten hebben kennis nodig

Naast het 'kennen' van de leerlingen, pleit Van

'We zouden minder moeten discussiëren en meer studeren.'

ErvaringsGericht Onderwijs

ErvaringsGericht Onderwijs kent zijn oorsprong bij professor Laevers in het België van de jaren zeventig van de vorige eeuw en heeft zich sindsdien als een olievlek verspreid over de wereld. In Nederland werd ruim twintig jaar geleden in Boekel de eerste ervaringsgerichte school geopend. De kern van het ErvaringsGericht Onderwijs bestaat eruit dat kinderen zich optimaal ontwikkelen als het hen goed gaat; daarom staan welbevinden en betrokkenheid centraal in het ErvaringsGericht Onderwijs. Tegenwoordig zien vrijwel alle scholen welbevinden en betrokkenheid als belangrijke variabelen. De mate waarin dat betekenisvol wordt in de klas verschilt per school. Om het welbevinden en de betrokkenheid van kinderen te stimuleren is er aandacht voor vijf factoren: sfeer en relatie (kinderen moeten zich veilig en geaccepteerd voelen), aanpassing aan het niveau, werkelijkheidsnabijheid (activiteiten zijn betekenisvol en sluiten aan bij de belevingswereld van kinderen), activiteit en vrij initiatief. Er zijn vijf belangrijke werkvormen die aansluiten bij de respectievelijke betrokkenheidsverhogende factoren: kring en forum, contractwerk, projectwerk, ateliers en vrije keuze.

Herpen ervoer dat een leerkracht 'weet wat hij doet'. 'Een beginnende leerkracht kan houvast hebben aan een methode, maar op een gegeven moment zou een leerkracht de methode los moeten (willen) laten. Leerkrachten hebben grondige kennis van de ontwikkelingspsychologie, leerlijnen en (kern)doelen nodig om het onderwijs op zo'n manier in te richten, dat ze zich onafhankelijk van de methode en de toetsen kunnen verantwoorden.' Van Herpen geeft aan dat er wat dat betreft nog een wereld te winnen is: 'Ik spreek elk jaar duizenden leerkrachten bij lezingen en workshops; ze geven allemaal aan last te hebben van de overheid, de inspectie, de bureaucratie. We zouden minder moeten discussiëren en meer studeren. Goede theorieën stellen leerkrachten in staat om zich te legitimeren. Dan kunnen ze uitleggen wat ze aan het doen zijn. Eerst aan hun kinderen, dan aan ouders en collega's en daarna natuurlijk ook aan het bevoegd gezag. Maar niet andersom!' 🌸

Bij de inrichting van het onderwijs staat het proces centraal

Marcel van Herpen, projectleider bij Expertisecentrum E.G.O. Nederland: 'Wat echt zorgelijk is, is de verenging van het curriculum naar rekenen en taal'

ErvaringsGericht Onderwijs, hoe doe je dat?

Binnen het ErvaringsGericht Onderwijs zorgt de leerkracht voor een rijke en uitdagende leeromgeving waarin alle ontwikkelingsdomeinen vertegenwoordigd zijn. De leerkracht gaat na hoe kinderen met de leeromgeving omgaan en brengt in kaart welke kinderen onvoldoende van de leeromgeving 'profiteren' door het welbevinden en de betrokkenheid te volgen. De leerkracht onderzoekt op welke ontwikkelingsgebieden de kinderen met onvoldoende betrokkenheid aan het werk zijn en pleegt gerichte interventies om de betrokkenheid te verhogen.

Leestips

- www.expertisecentrumego.nl
- www.marcelvanherpen.nl